

קביעותא

במשנה ובהלכה היומית

לקבלת העלון במייל: office@kviuta.org

פר' חוה"מ סוכות-בראשית תשפ"ב • גליון 587

ההלכה היומית		המשנה היומית		
ש"ע א"ח		סדר טהרות • נדה		
יום	תאריך	פרק	משנה	סימן
ד	טז תשרי	ז	ג-ד	קנה-ו-ז
ה	יז תשרי	ז-ח	ה-א	קנח
ו	יח תשרי	ח	ב-ג	קנח
שב"ק סוכות				
		ח-ט	ד-א	קנח
א	כ תשרי	ט	ב-ג	קנח
ב	כא תשרי	ט	ד-ה	קנח-ט
ג	כב תשרי	ט	ו-ז	קנט

עיון במשנה

'שרץ שנמצא במבוי'

מסכת נדה פרק ז' משנה ב'

הַשָּׂרָץ שֶׁנִּמְצָא בַּמְּבֹי, מְטַמֵּא לְמַפְרָע, עַד שֶׁיֵּאמַר בְּדַקְתִּי אֶת הַמְּבֹי הַזֶּה וְלֹא הָיָה בּוֹ שָׂרָץ, אוֹ עַד שֶׁעַת כְּבוֹד.

שנינו שאם נמצא שרץ במבוי, כל הטהרות שהיו במבוי טמאים למפרע עד השעה שנודע שלא היה שם שרץ, דהיינו שאדם העיד שבדק את המבוי ולא היה שם שרץ, או עד שעת הכיבוד, שהמכבד את המבוי בחזקת שגם בודקו (גמרא).

דעת הראשונים שהמבוי הוא רשות היחיד

ופירש הרע"ב, ע"פ הרמב"ם (פיה"ש), שמתמאים את הטהרות מכח ספק משום שמבוי הוא רשות היחיד, וספק טומאה ברשות היחיד טמא, ומבואר שברשות הרבים הטהרות טהורות, ספק טומאה ברשות הרבים, טהור, וכתב המהרש"א (נדה ב' א') שכן גם דעת רש"י.

והנה לענין שם רשות היחיד ושם רשות הרבים בדין ספק טומאה, יש שני אופנים שנחשב רשות הרבים, או **שדרך** רבים להיות באותו מקום, או שיש ג' אנשים באותו מקום **בשעת הספק** (נזיר נ"ז א'), ומצד 'דרך' רבים להיות שם, יש לומר שהראשונים הנ"ל פירשו דמיירי במבוי סתום שרק הדורים בחצרות של אותו מבוי עוברים דרכו, ולכן לא נחשב דרך רבים להיות שם, אמנם לא הוזכר במשנה דמיירי שלא היו ג' אנשים בשעת הספק, וכל שכן שמסתברא ששם רשות היחיד ושם רשות הרבים אינו נקבע לפי השעה שנמצא השרץ, אלא לפי השעה שהטהרות היו שם - וכגון שהיו שם טהרות לפני שבוע, ובאותה שעה היו שם ג' אנשים, ועכשיו שנמצא שם שרץ אין כאן ג' אנשים, מסתברא שלגבי הנידון של אותן טהרות, המבוי נידון כרשות הרבים כפי השעה שהיו שם, ולא כרשות היחיד כפי השעה שנמצא השרץ - וא"כ צריכים לומר שדינו של המבוי כרשות היחיד בכל הזמן מהשעה שנבדק שלא היה שם שרץ עד עכשיו שנמצא בו שרץ, ומנין למשנה שלא היו ג' אנשים כל אותו זמן.

ולכאורה מוכרחים לומר שהראשונים הנ"ל נוקטים שמן הסתם אין ג' אנשים במבוי בשעה אחת, ואע"פ שודאי יש זמנים שיש שם ג' אנשים, מכל מקום סתמא דמילתא שאין שם ג' אנשים, ודנים את המבוי בכלל זמן הספק לפי הסתמא דמילתא, ולכן דינו כרשות היחיד וספקו טמא.

דעת הראשונים שהמבוי הוא רשות הרבים

אמנם הרבה ראשונים (לעיל ג' א') כתבו שהטהרות שבמבוי טמאות רק מספק ולא בתורת ודאי, ובעל כרחך לא פירשו דמיירי ברשות היחיד, שא"כ ספקו טמא בתורת ודאי, שכן

הלימוד השבוע מוקדש לע"ג
הר"ר פרץ
בן הר"ר מנחם מגדל הלוי ז"ל
גלב"ע כב תשרי תשע"ח

הלימוד השבוע מוקדש לע"ג
מרת רבקה בת ר' אברהם אלטר
(גרוער) ע"ה
גלב"ע כג תשרי תשע"ח

בפתח השער

הליקופטר משוקולד

מחזיר בתשובה??

ספר הרב עמנואל תהילה:

נִסְעֵתִי לְשִׁבְתִּי קָרוֹב. הִזְהִירוּ אוֹתִי מֵרֹאשׁ מֵאַחַד הַאֲנָשִׁים: "מִנְּסִיּוֹן הַעֵבֶה, הוּא יַעֲשֶׂה לָךְ צְרוּת!".

הַגַּעַתִּי, אֲכַלְתִּי סְעוּדַת שִׁבְתִּי וְאַחַר כֵּן יֵצְאֵתִי לְטִיל. אִף אֶחָד לֹא הִפְרִיעַ לִי עַד אַז.

מֵאַחֲרַי הִגִּיתִי לְפִתְעַע אָדָם חָבוּשׁ כִּפָּה.

"הֵרֵב, מִסְתַּמָּא סִפְרוּ לָךְ עָלַי -" אָמַר - "עֲשֵׂיתִי כָּאֵן בְּלֶאֱגָנִים בְּעֵבְרִי".

הַנְּהַנְתִּי, וְהִמְשִׁיחַ: "דַּע לָךְ שֶׁמִּשָּׁה הַחֲזִיר אוֹתִי בְּתִשְׁבֵּה".

"מִי? אַחֵי, הֵרֵב מִשָּׁה??" - שְׁאַלְתִּי.

"לֹא. הֵבֵן שְׁלֶךְ, מִשָּׁה, כְּבוֹד הֵרֵב. כֵּן, זֶה כֵּן הַשְּׁלֵשׁ...".

לְמֵרָאה פְּלִיאָתִי, הוּא סִפֵּר: "אֲנִי גַר בְּתֵל-אָבִיב וּמִתְפָּרְסִים מִחֲנוּת שׁוֹקוֹלָדִים יוֹקְרֵתִית שֶׁבְּעֵלְוֵתִי. לְאַחַר פְּטִירַת חֲמִי, אֲשֵׁתִי סִחְבָּה אוֹתִי לְסִמְיֵנְךָ קָרוֹב, אֲבָל לֹא הִתְחַבְּרַתִּי. לְהַפֹּה, בְּאֵתִי כְּדִי לְקַלְקֵל אֶת הָאוֹרֵה...".

"כֵּל זֶה, עַד לְשִׁבְתִּי הַנוֹכְחִית! אֲסַפֵּר לָךְ לְמָה".

הַאִישׁ עֲצַר לְרֹגַע, וְהִמְשִׁיחַ: "הַיּוֹם יֵצְאֵתִי לְמִסְדָּרוֹן שֶׁל הַמְּלוֹן כְּדִי לְחַלֵּק לְיִלְדִים בְּמִלּוֹן שׁוֹקוֹלָדִים שֶׁהִבְאֵתִי אֵתִי מִהַחֲנוּת. אֵין לְתֵאָר אֵלוֹ שׁוֹקוֹלָדִים

« המשך בעמוד ג' »

רץ למשנה

המשנה מגינה ממידת הדין

קם נשמה עלינוה ואמרה לרשב"י ולחברייא: תנאין תנאין משנה תהא בעזרייכו ולא תשתניאו מרחמי לדינא.

[תרגום: תנאים תנאים, המשנה תהא בעזרכם ולא תשתנו מרחמים לדין]

(תיקוני זוהר - תיקון כ"א, דף מ, א)

להפיץ את האור

בשותפות של 54 נח בחודש

תזכה להחזיק מוקד של עלוני המבחנים השבועיים באיזור שתבחר.

ניתן לתרום במערכת הטלפונית: 072-332-3020 שלוחה 6,

וכן בכל עמדות נדרים פלוס וקהילות ברחבי הארץ.

מערכת

השיעורים והמבחנים הממוחשבת:

072-332-3020

להנצחות

ותרומות

להצלחה

לע"נ יקיריך

התקשר:

072-272-2200

מבחן שבועי במשנה / 287

מסכת נדה ז, ג - ט, ז

א. במה סומכים על מעשיו של כותי [בדורות הראשונים]?

1. אם ראינו אותו גוזז בהמה [לסמוך עליו שאינה בכור] | 2. אם אוכל תרומה טהורה במקום שיש חשש קבר [לסמוך עליו שאין קבר].
3. אם ציין קברות | 4. כל התשובות נכונות.

ב. על מה אין הכותים נאמנים להעיד [בדורות הראשונים]?

1. רק איסורי דרבנן, דלא חישי להו.
2. רק איסורים שכותים לא סבירא להו.
3. אפילו איסורים דאורייתא שהם מודים בהם, דלית להו לפני עור לא תתן מכשול. [כשאינו נוגע להם] | 4. רק איסורים שראינו ג' פעמים שאין הכותים נוהגים בהם.

ג. הרואה כתם, באיזה אופן האשה טהורה?

1. הכתם על שוקיה מפנים | 2. הכתם על שוקיה מבחוץ | 3. הכתם על עקבה.
4. הכתם על ראש גדולה.

ד. עד שתחת הכר ונמצא עליו דם, מתי טמא?

1. כשהוא עגול | 2. כשהוא משוך.
 3. בין עגול ובין משוך | 4. תמיד טהורה.
- ה. להלכה! האשה שעושה צרכיה וראתה דם, מה הדין?

1. טמאה | 2. טהורה.
3. אם עומדת - טמאה. ואם יושבת - טהורה.
4. הפוך מ-3.

ו. השאילה חלוקה ואח"כ לבשתו היא ומצאה כתם, באיזה אופן שתייהן טמאות?

1. כשהשאילה לנכרית | 2. כשהשאילה לנדה.
3. כשהשאילה לחברתה טהורה.
4. כל התשובות נכונות.

ז. להלכה! שלש נשים שישבו על ספסל של אבן ונמצא עליו דם, מה הדין?

1. כולן טמאות | 2. כולן טהורות.
3. האמצעית טמאה והחיצונות טהורות.
4. הפוך מ-3.

ח. כמה סממנים מעבירין על הכתם?

1. שלשה | 2. חמשה | 3. שבעה | 4. עשרה.

ט. העביר סמנים על כתם, איך יודעים אם הוא דם או צבע?

1. עבר או נשתנה מאדמומיתו - צבע. אם לא - דם | 2. עבר - צבע. לא עבר, ואפילו אם נשתנה מאדמומיתו - דם | 3. עבר - דם. לא עבר, ואפילו אם נשתנה מאדמומיתו - צבע | 4. עבר או נשתנה מאדמומיתו - דם. אם לא - צבע.

י. כמה פעמים צריך לשפשף את הבגד לכל סם?

1. שלש | 2. חמש.
3. שבע | 4. עשר.

תשובות למבחנים במערכת הטלפונית: 072-332-3020

היא הילפותא מסוטה שספק טומאה ברשות היחיד טמא בתורת ודאי - 'ספק כודאי' - אלא בעל כרחך פירשו שהמבוי הוא רשות הרבים, ואע"פ שבעלמא ספק טומאה ברשות הרבים ספקו טהור, כאן החמירו חכמים, ואף לשמאי שסובר שבעלמא לא החמירו לטמאות למפרע, במבוי החמירו משום שיש הרבה שרצים שבאים מכל המקומות, עיי"ש, [ומכאן קשה על הראשונים שפירשו שהמבוי הוא רשות היחיד וטמא מדין הכלל של ספק טומאה ברשות היחיד טמא, שלפי זה לא צריך לטעם ששרצים באים מכל המקומות, וצ"ע].

ונפקא מינה במחלוקת הנ"ל אם הדין של משנתנו שהטהרות טמאות למפרע הוא רק חומרא או מעיקר הדין, שלפי הראשונים דמיירי ברשות היחיד, הטהרות טמאות בתורת ודאי מעיקר הדין, שספק טומאה ברשות היחיד טמא בתורת ודאי, אבל הראשונים שכתבו דמיירי ברשות הרבים, פירשו שהחמירו מספק רק לתרומה וקדשים, ו'תולין', לא אוכלים ולא שורפים [אסור לאכלם שמא הם טמאים ואסור לשורפם שמא הם טהורים], וכמו שהחמירו בכמה דברים רק לתרומה וקדשים, כמו דין 'מפקידה לפקידה' ודין 'מעת לעת' בריש המסכת, וכן דין כתם שנמצא בחלוק ששינו במשנתנו, וכתב הרשב"א (ג' ב') שמתעם זה דין שרץ שנמצא במבוי נשנה ביחד עם דין כתם שנמצא בחלוק, משום שבשניהם הטהרות טמאות רק מספק, ואין שורפין את התרומה אלא תולין, עיי"ש.

מחלוקת רמב"ם וראב"ד בדין 'קבר הנמצא'

הנה הרמב"ם כתב בהל' טומאת מת (פ"ח ה"ח), וז"ל, קבר הנמצא, מטמא למפרע. ואם בא אחד ואמר ברי לי שלא היה כאן קבר, אפילו קודם לעשרים שנה, אינו מטמא אלא משעת מציאה ואילך, עכ"ל, ומקורו בתוספתא (טהרות פ"ד ה"ו), והשיג הראב"ד שתוספתא זו היא נגד משנתנו ולא היה לרמב"ם לפוסקה להלכה, שכשם שבמשנתנו מטמאים את המבוי למפרע מכח השרץ שנמצא עכשיו, כמו כן יש לטמאות את מקום הקבר למפרע מכח הקבר שנמצא שם עכשיו, [אלא שבמבוי מטמאים למפרע עד שעת הבדיקה ממש, שמא מיד אחרי הבדיקה בא השרץ, ואילו בקבר אי אפשר שחפרו וקברו שם מת מיד אחרי שראה שאין שם קבר, אבל עכ"פ יש לטמאות אותו מקום למפרע עד יום אחד או שני ימים לאחר ראייתו, עיי"ש].

וכתב במרומי שדה (כאן) שהרמב"ם לשיטתו לא קשה כלל, שמבוי טמא למפרע רק ברשות היחיד, ומטמאים מכח ילפותא מסוטה שספק טומאה ברשות היחיד ספקו טמא, אבל קבר מיירי ברשות הרבים, וספק טומאה ברשות הרבים ספקו טהור, וכן כתב בביאור הגר"א על התוספתא (שם), דמיירי ברשות הרבים.

והנה אם לא בא אדם ואמר שראה לפני כן שלא היה שם קבר, מבואר בתוספתא וברמב"ם שהיינו מטמאים אף למפרע, אע"ג דמיירי ברשות הרבים שספקו טהור, והטעם משום שדין ספק טומאה ברשות הרבים ספקו טהור הוא רק במקום שאין חזקת טומאה, אבל במקום שיש חזקת טומאה, ספקו טמא, [עכ"פ לדעת רוב המפרשים], וא"כ באופן שלא שמענו שלא היה קבר לפני כן, אין חזקה דמעיקרא לטהר, וכיון שיש חזקה דהשתא לטמא מכח הקבר לפנינו, ואין חזקה דמעיקרא לטהר, הולכים אחר חזקה דהשתא לטמא אף למפרע, ולכן הוצרכו לומר דמיירי שיש חזקה דמעיקרא לטהר - שבא אדם ואמר שראה לפני כן שלא היה קבר - וחזקה דמעיקרא עדיפה מחזקה דהשתא.

והראב"ד שדימה דין קבר לדין שרץ במבוי, בעל כרחך סובר כהראשונים שגם מבוי הוא רשות הרבים, ואף על פי כן מטמאים למפרע, ואע"פ שאמרו בגמרא שמבוי טמא למפרע רק מפני שהרבה שרצים באים מכל המקומות, הראב"ד יפרש כשיטות הראשונים שלא הוצרכו לתרץ כן אלא לדעת שמאי שסובר 'כל הנשים דיין שעתן', ולא מטמאים אותה למפרע, אבל להלכה שמתמאים אשה למפרע, גם מבוי טמא למפרע אף בלא הטעם שהרבה שרצים באים מכל המקומות, ולכן גם קבר טמא למפרע.

פרפראות המועד

בַּסֶּכֶת תִּשְׁבוּ שְׁבַעַת יָמִים כָּל הָאֶזְרָח בְּיִשְׂרָאֵל יִשְׁבוּ בַּסֶּכֶת (ויקרא כג, מב)

אמרו חז"ל (סוכה ב.): צא מדירת קבע ושב בדירת עראי.

בספר "כלי יקר" (פרשת אמור) פירש: שאזרח הוא מלשון תושב, והכוונה הוא לפי שבזמן אסיפת התבואה מן השדה כל

תושב, וע"י זה לא יבטח בצל קורתו כי אם **"בצל שדי יתלונן"**.

וכך צריך האדם להתבונן תמיד שהעולם הזה כצל עובר ונמצא כאן עלי אדמות כתושב, ויראה לחטוף מצוות ומעשים טובים בעודו חי, ולא יסמוך על ימי הזקנה או על בניו אחריו שיעשו עבורו, ואז אשרי לו בעולם הזה ושוב לו לעולם הבא.

אחד רוצה לילך לביתו לישב בו ישיבה של קבע, וחששה תורה אולי ע"י זה ירום לבבו ויתקיים בו וישמן ישורון ויבעט, לכך נאמר **"כל האזרח"** כלומר כל האזרח הרוצה להיות כתושב בעולם הזה ולא כגר, **"ישבו בסוכות"** שיצא מדירת קבע לדירת עראי כדי שיכיר שאינו בעולם הזה כי אם גר ולא

טעם תקנת נטילת ידיים לאכילת פת

הנה לעיל בדיני נטילת ידיים שחרית ביארנו היטב את טעם הנטילה, וגם כאן נבאר בעזהשי"ת טעם הנטילה ויש בזה כמה נפק"מ ותן לחכם ויחכם עוד וזה החלי בעזהשי"ת:

סוגיית הגמרא

בגמרא חולין דף קו. איתא: אמר רב אידי בר אבין אמר רב יצחק בר אשיאן נטילת ידיים לחולין משום סרך תרומה ועוד משום מצוה. מאי מצוה, אמר אביי מצוה לשמוע דברי חכמים, רבא אמר, מצוה לשמוע דברי ר"א בן ערך, דכתיב וכל אשר יגע בו הזב וידיו לא שטף במים, אמר ר"א בן ערך מכאן סמכו חכמים לנטילת ידיים מן התורה. אמר ליה רבא לרב נחמן מאי משמע דכתיב וידיו לא שטף במים ומשמע שאם שטף את ידו הרי הוא טהור, והרי כל טמא צריך טבילה במקוה להטהר ולא סגי בשטיפת ידיים, אלא הכי קאמר שחוץ מטומאת זב יש עוד טומאה שמי שלא שטף ידיו, ידיו טמאות לאכילת פת.

ביאור הגזירה דסרך תרומה

וכתב רש"י לבאר הגזירה משום סרך תרומה ששם הדין הוא שהידיים שניות ופוסלות את התרומה, אבל חולין אין שני פוסלם, אבל משום סרך תרומה שירגילו אוכלי תרומה ליטול ידיהם הנהיגו כן גם בחולין. ובשבת דף י"ד. פירשה הגמרא את הטעם שגזרו טומאה על סתם ידיים לתרומה משום שידיים עסקניות הם וכתב רש"י שרבותיו פירשו דהכוונה שחששו שמא נגעו ידיהם בטומאה, ורש"י הקשה ע"ז שאם כן ניחוש שמא נגע באב הטומאה ונמצא ראשון ויטמאנה, ועוד מאי שנא ידיים לחודייהו, בכל גופו נגזור לפסול תרומה שמא נגעו ידיהם בטומאה ונטמא כל גופו, ועוד: לא תסגי להו בנטילה אלא בטבילה, ולכן פירש הוא דהכוונה שחששו שמא נגעו ידיהם בבשרו או במקום הטינופת.

ביאור הטעם השני לאביי

ובתוספות ד"ה מצוה וכו' הקשו לאביי דמפרש מה שאמר ועוד משום מצוה דהכוונה שמצוה לשמוע דברי חכמים, וא"ת והלא חכמים עצמו משום סרך תרומה תקנוה וא"כ מאי ועוד, וי"ל דתקנו משום נקיות. וכתב בערוך השולחן סי' קנ"ח ס"ב שכונתם למה דאיתא בברכות דף גג: והתקדשתם - אלו מים ראשונים, והייתם קדשים - אלו מים אחרונים, אני ה'

אלהיכם - זו ברכה, והכוונה דהקדושה הוא ע"י שאוכל בנקיות עיי"ש באריכות, [פסוק זה נאמר בסוף פרשת שרצים, וכוונת הדרשה הוא שחוץ ממה שצריך להזהר לא להטמאות באכילת שרצים, צריך גם להזהר לאכול מאכלי היתר בקדושה] וכן משמע בתוס' פסחים דף קטו. וכ"כ הסמ"ג והובא במ"ב.

ובחיודשי הרשב"א שם פירש דברי אביי שהתכוין לומר שגם אם חז"ל לא היו מתקנים ליטול ידיים היינו צריכים לנהוג כן, כדי להרגיל את עצמינו לאכול תרומה בטהרה, וכ"ש שצריך ליהזר מזה עכשיו שתקנוה דמצוה לשמוע דברי חכמים, וכן דייק השיטה מקובצת מדברי רש"י שכתב וז"ל: מצוה לשמוע דברי חכמים, שתקנוה.

והקשה הרשב"א שם וז"ל: ומיהו תימה כי קאמרי מאי מצוה אמאי לא אמר ליה מוהתקדשתם כדאיתא בברכות, וי"ל דהתם למברך ומשום ברכה אבל המסובין העונין אין צריכין נטילה מוהתקדשתם אלא משום סרך תרומה, אמנם לשיטת התוספות זה באמת הטעם של אביי וכמשנ"ת.

וראה בביאור הלכה בסימן קס"ד שכתב לבאר דעת השו"ע שם שמי שנוגע במקום המטונף באמצע הסעודה צריך לחזור וליטול ולברך, דלשיטת רש"י מובן בפשיטות דעיקר תקנת הנטילה הוא משום ידיים עסקניות הן וחיישי' שמא נגעו במקום הטינופת אמנם גם לשיטת רבותיו דרש"י דמפרשי הטעם דחיישינן שמא נגע בטומאה, מ"מ י"ל דגם הם מודים שיש גם את הטעם של נקיות וקדושה מוהתקדשתם עיי"ש.

סיכום הטעמים,

ולמה גזרו דוקא בפת

ונמצא שיש ג' טעמים בנטילת ידיים: א] משום סרך תרומה, וכתב המ"ב שהטעם שגזרו רק על פת לפי שאין רוב התרומה אלא ממיני פת דכתיב ראשית דגןך ואין דרך לאכול מיני דגן אלא אחר שעושין ממנו פת, לכן לא גזרו ג"כ נטילה אלא באופן זה, ולא תקנו אלא בדבר שקובעין סעודה עליו. ב] לשיטת התוספות משום נקיות וקדושה, וכתב המ"ב שגם לטעם זה צריך לומר דלא תקנו אלא בפת משום שהוא דרך קביעות סעודה לבני אדם, ולא חששו לנקיות וקדושה באכילת עראי. ג] מאסמכתא דקרא ד"וידיהם לא שטף במים".

« המשך מעמוד א' »

מפניקים שהם... חלקתי עוד שוקולד ועוד שוקולד, וכל הילדים הביטו בי מוקסמים ומתגרים".

"ואז הגעתי למשה, הבן שלך בן השלש. הוצאתי שוקולד מיוחד בצורת מסוק. רבת תות טעימה נטפה מכנפי השוקולד היקרתיות של המסוק. עטפתי את המסוק בצלופן, והגשתי למשה הקטן".

"במקום לפתח את הארזיה ולהתחיל ללרק, הוא הלך אל החדר שלךם. ואז שמעתי מבעד לדלת את אמא שלו שואלת: "משה, זה עם הכשר?". עברה חצי דקה והוא יצא מהחדר עם השוקולד הצלופן נשאר אצל אמא. היא הפשה את ההקשר ולא מצאה".

"משה פנה לכיוון הפח שמתחת לברזים, התכופף, והניח את השוקולד בתוך הפח!".

"זה הדהים אותי ברמות, אבל מה ששבר אותי לגמרי זה שמיד אחר כך, הוא פתח את הברז ושטף את שאריות הרבה הטעימה מהיד שלו. הוא לא לקק אפילו אצבע אחת!".

"באותו הרגע גמלה בלבי ההחלטה: אם הם מסגלים לקחת ילד בן שלוש ולהפך אותו למלאך - אני גם רוצה!".

פי יהודי הוא לא קוף. לא כל מה שעולה ברוחו הוא עושה. יהודי זה אדם ששולט בעצמו, ועושה לעצמו גבולות.

א גונון שבת, העורך

המבחן החודשי בהלכה מס' 13
מסימן קנח סעיף ז
עד סימן קסח סעיף א
יופיע בעז"ה בגיליון 590

לחיות כהלכה

ולזאת יתאמץ האדם להתרומם על כל אויביו ולחזק לבו ללימוד ההלכה, ואל יסב אל היאוש - המשחית האכזרי, ולמה לא תכנע מכלימת עולם המאיימת עליך בהישארך ריק, מיגע לריק ונולד לבהלה. חזק נא בן אדם, חזק ולבוש אומץ, חגור מרץ והוי שקוד ללמוד הלכה.

(מרחן רבינו ה"חזון איש" זיע"א, אמונה ובטחון)

ודרך חיים תוכחות מוסר

מוכרחת לאדם קריאת מאמרי המוסר

האמצעי האמיתי לקנות הנקיות, הוא התמדת הקריאה בדברי החכמים ו"ל, אם בעניני ההלכות ואם בעניני המוסרים. וכן בענין המדות, מוכרחת לו קריאת מאמרי המוסר לקדמונים או לאחרונים, כי פעמים רבות אפילו אחר שיקבע האדם בעצמו להיות מן המדקדקים הנקיים, אפשר לו שיאשם בפרטים, מפני שלא הגיעה ידיעתו בהם, כי אין אדם נולד חכם, ואי אפשר לו לדעת הכל.

(מסילת ישרים פרק יב)

מושגים במשנה / מאת הרב אשר שיק שליט"א

מח"ס ילקוט ביאורים על ששה סדרי משנה ותלמוד בבלי

כותים

בסוף פרק ז' ממסכת נדה, דנה המשנה בנאמנות הכותים.

הכותים הם צאצאי האנשים שהוכאו על ידי מלך אשור מארץ כותה, ונתגירו. אף יש מחלוקת בין חכמי ישראל האם גרי אמת הם או "גרי אריות", שנתגירו רק בגלל האריות. ומעשה שהיה כן היה:

כשהגלו עשרת השבטים לארץ אשור ולשאר ארצות רחוקות, נשארו ערי השומרון שוממות, "ויבא מלך אשור מבבל ומכפתה ומענא ומחמת ומספרונים וישב בערי שמרון פתח בני ישראל וירשו את שמרון וישבו בעריה: ויהי בתחלת שבתם שם לא יראו את ה' וישלח ה' בהם את האריות ויהיו הרגים בהם: ויאמרו למלך אשור לאמר הגוים אשר הגלית ותושב בערי שמרון לא ידעו את משפט אלהי הארץ וישלח כם את האריות והנם ממתים אותם כאשר אינם ידעים את משפט אלהי הארץ: ויצו מלך אשור לאמר הליכו שמה אחד

משיב כהלכה

שאלה למעשה מתוך הנלמד השבוע בהלכה היומית

שאלה: האם מתר לכתב על עלון של דברי קדושה, דברי חול? [מ"ב סי' קנ"ד ל"א, וסימן מ"ב סק"ג].

תשובה על שאלת השבוע שעבר

שאלה: האם מתר לפנות את הספסלים מבית הכנסת? [משנה ברורה סימן קנ"ב סקי"א, הגהות חת"ס על השו"ע].

תשובה: כתב הרמ"א שאסור לסתור דבר מבהכ"נ, וכתב ע"ז המשנה ברורה בשם המהר"ם פארווה סי' ס"ה שדוקא לנתן ולשבר כלי קדש או לעקר דבר מחבר כמו אבן ממוצת אסור אבל לפנות הפלי קדש והספסלים וכדומה מביהכ"נ יש לומר שאין בכלל זה אף שאין זה כבוד לביהכ"נ [אמנם בהגהות חת"ס על השו"ע סובר שאם מוציאו לצורך השתמשות חול עובר על אסור נתיצה].

אומר, כל מצוה שהחזיקו בה כותים הרבה מדקדקים בה יותר מ ישראל. ולכן מבאר במשנה ה' שנאמנים הכותים לומר על בהמה אם היא מבכרת (והיא בנה בכור) או לא, וכן על "ציון הקברות", לצון מקום הקבר מחמת הטמאה, וסומכים עליהם. אף כל זה בתנאי שרואים שהם עצמם נוהגים בבהמה כבהמת חולין, כגון שהם גוזזים אותה ועובדים בה, דבר האסור בכבוד. וכן אם ראינו פה פותי אוכל תרומה במקום שטוען שאין שם קבר. שהרי כאמור, במצות שהחזיקו בהן הם מדקדקים. אף בעדות בלבד אינם נאמנים, כיון שאינם חוששים לאסור "לפני עור לא תתן מכשול" ולא אכפת להם אם יכשלו ישראל.

כיום, לאחר שהתברר בזמן התנאים שהם עובדי עבודה זרה גמורים, קבעו חכמים שהם כגוים לכל דבריהם.

מהכננים אשר הגליתם משם וילכו וישבו שם וירם את משפט אלהי הארץ: ויבא אחד מהכננים אשר הגלו משמרון וישב בבית אל ויהי מורה אתם איה ויראו ה': ... ויהיו יראים את ה' ויעשו להם מקצותם כהני כמות ויהיו עשים להם בבית הבמות: את ה' היו יראים ואת אלהיהם היו עובדים כמשפט הגוים אשר הגלו אתם משם". (מלכים ב' פרק יז)

אם כן אותם כותים נתגירו לאחר שהאריות היו הורגים בהם, והיו מקימים מצוות, אף מצד שני גם עובדים עבודה זרה. **והנה** התנא דמשנתנו סובר שגרי אמת הם ולכן דם נשותיהם הנדות טמא [דם נכרית אינו טמא].

ומוכא בגמרא (קדושין דף ע"ו) רבן שמעון בן גמליאל

מבחן

במשנה לילדים / 587

מסכת נדה פרק ז משנה ג - פרק ט משנה ז

א. הכתמים הבאים מביין הגוים, האם טמאים?

1. טמאים | 2. טהורים | 3. מחלקות.

ב. האם הכותים נאמנים על ציון קברות ועל בית הפרס?

1. נאמנים.

2. נאמנים על בית הפרס, ואין נאמנים על ציון קברות.

3. נאמנים על ציון קברות, ואין נאמנים על בית הפרס.

ג. שחטה בהמה חיה ועוף, האם תולה את הכתם בדם השחיטה?

1. תולה | 2. לא תולה.

3. מחלקות.

ד. מדוע תולים בכתמים להקל?

1. כי מן התורה רק הדם מטמא ואין הכתם מטמא.

2. מפני שספק טמאות להקל.

3. משום שרוב כתמים טהורים.

ה. עד שהוא נתון תחת הכר ונמצא עליו דם, מה דינו לדברי רבי אלעזר בר רבי צדוק?

1. בכל אופן - טהור.

2. בכל אופן - טמא.

3. עגל - טהור, משוה - טמא.

ו. לדעת רבי שמעון, חזקת דמים ממי?

1. מן האייל | 2. מן האשה.

3. מן האייל והאשה.

ז. ישבו על ספסל של אבן וכו', רבי נחמיה מטהר, שהיה רבי נחמיה אומר...

1. כל אחת תתלה בהברתה, ולפיכך טהורה מספק.

2. כל דבר שאינו מקבל טמאה, אינו מקבל כתמים.

3. דם זה היה קדם לשיבתו, אלא שלא ראוהו.

ח. גל טמא שנתערב בין שני גלים טהורים, ובדקו אחד מהן ומצאו טהור, מה דינם [קדם לשיבדק השנים הנותרים]?

1. הוא טהור ושנים טמאים.

2. כלם טמאים | 3. מחלקות.

ט. בגד שיש בו כתם והטבילו ועשה על גביו טהרות, והעביר עליו שבעה סממנים, ועבר או שדחה מה הדיו?

1. הרי זה צבע, והטהרות טהורות, ואינו צריך להטביל.

2. הרי זה כתם, והטהרות טהורות ואינו צריך להטביל.

3. הרי זה כתם, והטהרות טמאות, וצריך להטביל.

י. העבירו [-לשבעה סממנים] שלא כסדרן, או שהעבירו כאחת, האם הועיל בהעברה זו?

1. לא עשה ולא פלוג | 2. שלא כסדרן - לא עשה

ולא פלוג, כאחת - מועיל בדיעבד | 3. שלא כסדרן -

מועיל בדיעבד, כאחת - עושה כן לבתחלה.

בהצלחה!

את התשובות ניתן לענות במערכת הטלפונית: 072-332-3020 עד יום שישי שאחרי סיום החומר.

את כללי המבחנים ושמות הזוכים ניתן לשמוע במספר הנ"ל.

תשובות למבחני המשנה היומית פרשת כי תצא

- מבחן לילדים מס' 581 -

א. 3 ב. 3 ג. 2 ד. 1 ה. 1 ו. 3 ז. 1 ח. 1 ט. 1 י. 1

- מבחן שבועי מס' 281 -

א. 1 ב. 3 ג. 2 ד. 1 ה. 1 ו. 2 ז. 1 ח. 2 ט. 2 י. 3

